

Aphorif. 45.

uocauere neq[ue] sinus illos, neq[ue] tubera, uerum uasa ex utero in secundinam pertinentia. Ea enim Hippocrates tum aliis, tum maxime in quinto Aphorismorum libro, acetabuli nomine intellexisse uidetur, appellationem hinc fortassis sumens, quod haec uasa ab illis uteri sinibus, quae primum acetabula uocari inuimus, porrigantur. Atq[ue] hinc liquet, unde tot in Naturae operum descriptione exurgant contrariae prorsus autorum sententiae, quod scilicet Galeno dissectionis studio forum facile praecipuo nimium in humani corporis fabricae cognitione credamus, & ipsi nostris manibus dissectionem non aggrediamur: aut si id tentemus, ab illis casu abstinemus animalibus, ex quibus Galeni dogmata expendere liceret. Frustra enim in muliebris uteri amplitudine tubercula illa quae substaui & dimidiatae piscae simillima esse diximus, indagabis: quia illa his penitus non donetur, uti neque asinae uterus. Si tamen uaccinum uterum ex macello tibi curaueris adferri, nihil his tuberibus (quouis etiam pacto uterum aperias) promptius occurret. Insuper in muliere quae non ita pridem concepit, incassum sinus illos quos coxendicis acetabulo conferebam, inquires: quod non solum hinc conijcio, quia non praegnantem mulierum uteri illis tuberibus prorsus expertes sunt, sed & quod resectione id in muliere fuisse a marito interfecta didicerim, cuius uteri interior superficies, & uasorum iam in semen pronascentium series nihil a canini & suilli uteri forma discrepabat, quam in foetis canibus indies conspice re licet. Porro quum in mulieribus ab utero in secundinam uasa pertingere cernamus, illud acetabuli nomen illis propter Hippocratem ascribi poterit, quod ultimò recenserebam, quum uasa quaedam ab utero in secundinam erit secundinae & reliquorum foetus inuolucrorum naturam, & foetus formationem sermone quoad licebit uerissime pertractare, & dein mamillarum quoque historiam hoc libro persequi.

DE INVOLUCRIS FOETVM IN VTERO tegentibus. Caput XVII.

FOETVS inuolucra utcumque quatuor tabellis trigesima figura exprimeret conati sumus.

Quae in translatione de foetuum formatione in controuersiam uenerit soleant.

QVVM praesente libro etiam organa generationi subministrantia propter sedis uiciniam describere propoluerimus, conduxerit hic quoque de foetu, & potissimum de ipsius inuoluentibus tunicis, quaedam subijcere. Quandoquidem diffusum de foetus formatione sermonem instituire, prolixius esset negotij, & ut uerum fatear, hic mihi aliorum autoritatibus duntaxat insisterendum esset, & tandem uix mihi ipsi probabilia, non absque frequentibus controuersijs, adducerem. Nam & si quaedam ex foetuum & praegnantium uterorum dissectione didicerim, & in scholis nonnulla demonstrare solem, id tantummodo ex brutis, neq[ue] id ea qua oporteret diligentia habeo. praegnantem namq[ue] mulierem mihi ad dissectionem paucissimam haecenus obtigere. Quum itaq[ue] adhuc permulta ex frequentia ac sedula sectione me adepturum non diffidam, modò in dissertationum Oceanum me haudquaquam conijciam, praeter caetera disputaturus, num muliebre semen ad generationem aliquid praestet, mulieres etenim semen perinde ac uiros habere, muliebrium organorum fabrica superius edocuit. Dein num semen effectiuum simul & materiale principium foetui offerat, tantum effectiuum. Rursus si semen effectiuum principij tantum autor sit, quorsum id euanescat: & si materiale etiam principium sit, quas partes efformet, num scilicet eas quas solidas semper spermaticasq[ue] nuncupamus. Item quid primò generetur, omnia ne simul, an iecur, cor, & cerebrum prius simulq[ue]: an cor prius, aut iecur prius, & quo nam tempore singula in foetuum formatione fiant: praeter eius generis quaestionum quamplurimas, uix paginis aliquot enumerandas, in quibus omnibus fere Galenum ab Aristotele medici iuxta ac philosophi dissentire arbitrantur, hi quid Aristotelis placita, illi uerò Galeni mordicus defendentes: sed per loue omnes sectione postposita, friuolis quibusdam rationibus, & autoritatu congerie duntaxat innixi. Quum interim sectio hic pleraq[ue] luculentissime ostendat, quam si ita in mulieribus atq[ue] in brutis aggressus fuisset, & in has disceptationes me quoq[ue] iniiciens (uti aliquando quum quid exaetius reperero, facturus sum) aliquot chartas absumerem, & ostenderem pariter quam belle Galenus qui alios de sectionis negligentia increpat, sibi passim consentiat: & quam futes rationes & a ueritate prorsus alienas in Aristotelem nimis profecto sophistice contextit, autumans neminem post illum sectiones aggressurum, suasq[ue] imposturas deprehensurum. Quanquam Aristotelis sententiam undiq[ue] ueram esse, non annuam, nihilominus tamen medicos expendere

dere uelim diligentius Galeni nimium omnibus concessum placitum: cem carnem pinguedinemq[ue] corporis nostri, omnia semine constaret, cartilagine, membranas, ligamenta, uenas, arterias, neruos, tendbras, cerebrum, & si quid aliud in corpore praeter pinguedinem & carnem ubi sedulo medici affectu omni remoto indagauerint, uiderint quoad secundi foetus inuolucris constitutionem, muliebre semen non sufficiens sermo quantumuis ipse renitatur, in alium locum supprimendum: cipio institutum fuit, foetum inuoluentes tunicae ueniunt pertractandae, quae in libris de Partium usu, & libris de Semine & foetus formatione descripsi tecum ubi eas tute in homine, aut suae, canis uel obseruaueris, expenditis lenus canis & suis inuolucra hominis respondere docuerit, tantisper dum in cane effeta aut suae foetuum inuolucra non osecitanter inuestigare erit opus haec mea Galeni locis conferens animaduertas, num uel canis inuolucra etiam tunc perspectum habeas, quousque ueram humani foetus fabrica potuerit. Primum itaque foetus inuolucrum, quod & extremum mihi nuncupatum non eo modo obuoluit, quo nucleum a suo putamine obducit aut quo reliqua duo inuolucra foetum ambire mox audies, imò foetum uasa contingentium modo cingit. Haudquaquam enim superiorem, ut in foetus partem contingit, sed tantum ita se habet, ac si quis a mucronata pedicula ad elatissimam usque illum ossium sedem fascia impense laxa cingeretur. Latitudo ex foetus proportionem tanta duntaxat est, quanta longitudo a foetissima sede ad mucronatam usque cartilaginem pertingeret: aut ut exprimitur latitudo non multum excedit cubiti cum extrema manu longitudinem inuolucrum id foetum uelice alicuius, aut ipsius uteri modo amplexaretur. plitudo tanta est, quanta summa interioris uteri superficiei extensio. inuolucra superficie utero undique contiguum est, & adnascitur quoque. De foetus mediam regionem, si modò mihi foetum ita iacentem subaudis, quod latus implexus que in utero (aliter ac uulgus persuasum habet) secantibus suis crassities nequaquam membranae modo tenuis est, sed quum foetus alio soluenus est, uteri inuolucrorum crassiem longe superat, & pollicis etiam quat. Deinde substantia non constituitur membrana, uerum peculiari, & pore alteram non reperiis similem, nisi fortassis illam fungosae penis, aut huius substantiae assimilare uelles. Est enim huius inuolucris substantia, licet glicans, friabilis, fungosa, & frequentissima uasorum serie implicata. Quum item arteriae ab utero foetum petentes, in hoc inuolucrum duntaxat pertingunt, foetus ambitu in aliquod uniuersum foetum inuolucrum finiuat quod iam describere (utinam tam sceleriter, atque praesens in sectione oportet. Vasa itaque uterum implicata suis oculis in hoc inuolucrum, quod non inopportune contuleris, pertingunt aperiunturq[ue], & ex singulis uasoforeantur uasa tot numero, quot uasorum ora inuolucrum id contingunt. dem oris uenae procreantur, ab arteriarum autem arteriae: quae per huius inuolucrum admodum implicatae, tandem inuicem colliguntur, uenae quidem in arterias, & tantisper grandiores rami ita collecti in maiores adhuc coeunt ne in duos colligantur uenarum caudices, & arteriae item in duos arteriarum caudices duo inuolucra, quae uniuersum foetum ambire mox dicam, pertingunt, sanguinem & uitalem spiritum foetui in eum prorsus morantur reliquae corporis uenae & arteriae ipsas quas perreptant partibus suam quandigerunt. Hoc itaq[ue] extremum foetus inuolucrum aliud nihil est, q[uam] plexus quidam uasa uteri pertingunt implicaturq[ue], ob hoc potissimum, ne totidem uasa foetus ab utero in inuolucrum hoc pertingunt, sed ut huius inuolucris beneficio cogerentur uasa: quae per foetus umbilicum ducta, unica tantum sede eadem morant. Exterior igitur praesentis inuolucris superficies uniuersa uteri interna, proximaq[ue] est: interior autem ipsius superficiei adhuc pertinacius obstruitur inuolucro, quod iam aggrediar: simulatq[ue] indicauero per me licere, ut ex tuo arbitratu nomen imponas, memor Galenum reliquosq[ue] dissectionum inuolucrum regere, uti & Latinos secundas, seu secundina, alij et loculos forte idem cum Galeno illi nomen impones, expende an is id rite descriper